

اصالت سنجی

مقاله مطالعه موردی

خلاصه انگلیسی این مقاله با عنوان:
Investigating the Influential Factors on
Creating Vitality in Urban Spaces
(Case Study: Taq-e Bostan Boulevard,
Kermanshah)
در همین شماره به چاپ رسیده است.

شهرسازی ایران، دوره ۴، شماره ۷، پاییز و زمستان ۱۴۰۰، صفحه ۲۳۸-۱۵۰
تاریخ دریافت: ۹۹/۷/۴، تاریخ بررسی اولیه: ۹۹/۷/۱۲، تاریخ پذیرش: ۹۹/۹/۲۵، تاریخ انتشار:
۱۴۰۰/۶/۱۳

بررسی عوامل موثر بر ایجاد سرزندگی در فضاهای شهری (نمونه موردی: بلوار طاقبستان کرمانشاه)

حمیدرضا عامری سیاهویی*

صدیقه مرادی

دکترای معماری و شهرسازی، عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور واحد بندر عباس، هرمزگان، ایران

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، دانشگاه پیام نور واحد عسلویه، بوشهر، ایران

چکیده: شناسایی عوامل تاثیرگذار بر کیفیت فضای شهری امری ضروری است زیرا در دنیای صنعتی امروز انسان ها بخش عمده ای از زمان خود را در طول شبانه روز در محیط های شهری می گذرانند و کیفیت این فضاها زندگی و سلامت شهروندان را تحت تاثیر قرار می دهد. سرزندگی در فضای شهری فاکتوری است که می تواند به ارتقای کیفیت محیط و زندگی کاربران فضای شهری کمک کند. در همین راستا این پژوهش به بررسی عوامل تاثیرگذار بر سرزندگی در بلوار طاقبستان شهر کرمانشاه به وسیله مطالعات میدانی و تکمیل پرسشنامه می پردازد. یافته ها حاکی از آن است که ۷۵٪ افراد استفاده کننده از این فضا بلوار را فضایی سرزنده می دانند. مهم ترین عوامل موثر بر سرزندگی در فضای شهری از دید کاربران این بلوار سبزیگری در محیط، وجود درختان و گیاهان، تنوع کاربری، عدم وجود محورهای سواره و اتومبیل گرایی، رضایت فرد از محیط، میزان استفاده افراد از خیابان مذکور، وجود سطوح آبی مانند حوض، فضاهای ارتباط جمعی، مکان بازی برای کودکان، استفاده از رنگ های شاد در محیط، استفاده از نورپردازی مناسب و عدم وجود صداهای ناهنجار می باشند. بر طبق یافته ها پیشنهاد می شود برای افزایش سرزندگی و حضور مردم در فضای این خیابان از عناصر شهری متنوع، انعطاف پذیر و قابل تغییر استفاده شود تا اثر روز مرگی را کاسته و نشاط را به فضا القا کند. از دیگر راهکارها کاهش نقش اتومبیل و افزودن محورهای پیاده و دوچرخه سواری در راستای بلوار است. همچنین وجود کاربری های متنوع مانند مراکز خرید، خرده فروشی ها و مراکز تفریحی در حاض می تواند بلوار را سرزنده تر کند.

واژگان کلیدی: سرزندگی، فضای شهری، تعامل اجتماعی، بلوار طاقبستان، کرمانشاه

*amery66pro@yahoo.com

۱- مقدمه

شهری تاثیر بسزایی در زندگی بشر دارند (Jamei et al، ۲۰۱۶). همچنین این فضاها، نقش پررنگی در روابط اجتماعی بین ساکنان، ارائه فرهنگ صحیح،

در دنیای امروز انسان ها اغلب اوقات خود را در محیط بیرون از خانه می گذرانند، بنابراین فضاهای

۲- پیشینه پژوهش

تاکنون مطالعات متعددی در زمینه مفهوم سرزندگی (hesampoor, 1395 & khoshab, 1395 & rizevandi, 1395 & sadatrezaii, 1393 same ii, 1392)، کیفیت زندگی در فضای شهری (samaditodar, 1394) و سرزندگی در فضای شهری (mohamadkhani, 1395 & mohamadi, 1394 & noroozianmaleki, 1392 & kaiini, 1394 & Abdelbaset, 2015 & Lyndhurst, 2014 & giap et al, 2014) انجام شده است. جیکوبز و کوین لینچ در مطالعه هایی که انجام داده اند چهار عامل اصلی سرزندگی فضای شهری را تنوع کاربری، تنوع ارتفاع و قدمت ساختمان ها، ارتفاع کم بلوک های ساختمانی و تراکم مناسب آنها می دانند (jaikoobs, 1386 & kooiin, 1381). کوین معتقد است سرزندگی، معنا، تناسب، دسترسی، نظارت و کارایی فاکتورهای تعریف کننده یک فضای شهری با کیفیت میباشند (jaikoobs, 1386). پورحیدر شیرازی مطالعه ای در زمینه ارتقای سرزندگی و حس تعلق به مکان در منطقه ۵ شهر اصفهان به انجام رساند. وی دریافت از نظر کاربران دو عامل معنا و حوزه های فعالیت مهم تر از عناصر کالبدی می باشند و برنامه ریزی در جهت ارتقای فعالیت های تفریحی و اجتماعی یک اصل مهم در افزایش سرزندگی فضا می باشند، همچنین وی دریافت طرح ریزی عناصر کالبدی باید به بهبود سیمای محیطی و افزایش خاطرات جمعی کمک کند (poorhaidar shirazi, 1390). خستو و رضوانی در سال ۱۳۸۹ به مطالعه بر روی خلق یک فضای شهری سرزنده با تکیه بر مفهوم مرکز خرید پیاده پرداختند آنها دریافتند سرزندگی در سطح کلان همراه با پایداری، زیست پذیری محیط شهری را به دنبال دارد. بر طبق تعریف آنان فضای سرزنده، محیطی است که مردم بدون اجبار و از روی اختیار مدتی را در آن سپری کنند (khastoo & rezvani, 1389). جلال الدین و همکارانش در سال ۲۰۱۲ در آمستردام به بررسی

جامعه سالم، و ایجاد سرزندگی در شهر دارند (sargazi et al, 2015). عواملی که در دنیای صنعت گرا و اقتصاد محور قرن بیستم کمتر مورد توجه قرار می گیرند. محیط های شهری اغلب به یک مکان برای عبور اتومبیل ها و رفع احتیاجات روزانه تبدیل شده و تعریف اصلی خور را که مکانی پویا و سرزنده در جهت تعاملات اجتماعی است از دست داده است. سرزندگی در علم شهرسازی پویای محیط، نشاط حاکم بر آن و حس تعلق شهروندان به محل سکونشان تعریف شده است (nasri & hasan khani, 1396: ۴۰). گلکار در مطالعه ای سرزندگی را از جمله فاکتور های تعیین کیفیت فضای شهری می داند (golkar, 1386). بر طبق مطالعات گذشته سرزندگی یک عامل مهم در ارتقای کیفیت محیط شهری، سلامت جسمی و روحی شهروندان و استفاده مفید از کالبد های شهری می باشد (Lennard et al, 1377)، از این روی در این پژوهش با هدف سنجش سرزندگی محیط شهری به بررسی عوامل ایجاد سرزندگی در خیابان بهشتی (بلوار طاقبستان) واقع در شهر کرمانشاه پرداخته خواهد شد. این خیابان از نقاط حائز اهمیت در شهر و دارای نقش پررنگی در افزایش سرزندگی و استفاده کاربران در محیط های شهری می باشد. از جمله سوالات مهم این پژوهش می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- سرزندگی و حس تعلق به مکان در محدوده مورد

مطالعه تحت تاثیر چه عواملی می باشد؟

- وجود عناصر طبیعی (درختان، درختچه ها،

حوضچه های آب) چه میزان بر سرزندگی فضای شهری موثر است؟

- وجود کاربری های متفاوت در یک فضا چه نقشی

در ایجاد سرزندگی و پویایی آن ایفا می کند؟

در این پژوهش فرض بر آن است که وجود درختان

، حوض های آب و محل بازی کودکان در بلوار

طاقبستان کرمانشاه موجب افزایش سرزندگی و حس

تعلق به مکان در کاربران این خیابان شده است.

زیمل در سال ۱۹۰۳ تعریفی متفاوت از شهر را ارائه داد، وی بیان کرد "شهر واقعیتی فضایی با پیامدهای جامعه شناختی نیست بلکه واقعیتی جامعه شناختی است که حدود فضایی به خود میگیرد" (mooninger, 1373). راب کریر معتقد است شهر مجموعه ای از فعالیت ها در غالب یک کالبد مشخص است که باعث تعاملات اجتماعی میان انسان ها است (jan, 1383). در زمینه فضای شهری تعاریف متعددی ارائه شده است. حبیبی فضای شهری را مکانی عمومی برای برقراری تعاملات اجتماعی می خواند (habibi, 1387). پاکزاد فضای باز و عمومی را که محل داد و ستد و هم نشینی و تعامل شهروندان است را فضای شهری می خواند که شهروندان آزادانه و بدون هیچ کنترلی در آن رفت و آمد می کنند مانند مراکز محلات، مساجد و غیره (pakzad, 1387, 77). سلطان زاده فضای سرپوشیده و باز عمومی را در تعریف این فضاها بیان داشته است (mozaiani, 1381). تیبالدز تمامی فضاهایی که عموم مردم به آن دسترسی دارند مانند پارک ها، خیابان ها و غیره را فضای شهری می خواند (pakzad, 1386, 78). ماجدی و همکاران در پژوهشی که در سال ۱۳۹۰ به انجام رساندند فضای شهری را پدیده ای سازمان یافته که مجموعه ای از فرم، عملکرد و معنا است تعریف نمودند، آنان معیار های یک فضای شهری با کیفیت را از بعد عملکردی ایجاد جریان حرکت عابر پیاده و سرزندگی، توجه به وجود تنوع در کاربری ها، تنوع در معماری و تنوع در ساعات باز بودن و در دسترس بودن کاربری ها دانسته اند. از نظر معنایی نیز فضای شهری خوانا، دارای قابلیت تداعی معانی، با مقیاس متناسب و دارای دانه بندی افقی مناسب را شهری مناسب خوانده اند (majedi et al, 1390).

۲-۳- سرزندگی:

واژه سرزندگی در فرهنگ لغت دهخدا حالت و چگونگی سرزنده و با نشاط بودن معنی شده است. در

سرزندگی در فضای شهری پرداختند. کاهش توجه به ارزش های اجتماعی و تمرکز بر گرایش های بصری و اتومبیل گرایی در این شهر از جمله نتایجی است که این محققان به آن رسیده اند. کاربران در این نمونه سازگاری فعالیت های متنوع را از عوامل سرزندگی در فضای شهری دانسته اند، همچنین آنان دریافتند برنامه ریزی شهری از عناصر مهم ایجاد فضای پر جنب و جوش از طریق استفاده از فعالیت های متنوع و کاهش کانال های ترافیکی می باشد (jalalaldin et al, 2012). در سال ۲۰۱۵ سرگزی اول پژوهشی در زمینه طراحی شهری در زابل به انجام رساتد. وی دریافت درختان و سایر عناصر طبیعی و تنوع کاربری ها باعث افزایش کیفیت محیط و مکان یابی نامناسب ایستگاه اتوبوس و دیوارهای تخریب شده باعث کاهش نشاط در فضا می شوند. پرهیز از تبلیغات روی دیوارها تامین نور مناسب، بازسازی دیوارها و پیش بینی فضاهای مکث از جمله مواردی است که وی به آنها به عنوان عوامل بهبود دهنده کیفیت محیط اشاره کرده است (szrgazi, 2015). ماجدی، منصوری و حاجی احمدی در پژوهشی برای افزایش کیفیت فضای شهری راهکارهایی از جمله افزایش نظارت اجتماعی، طراحی فضا در جهت پاسخ گویی به نیاز گروه های ویژه، توجه به راهکارهای فرهنگی اقتصادی مختلف، توجه به نسبت توده به فضا، به کار گیری آب در فضا، وجود فضای سبز در محیط، حفظ و تقویت نشانه ها و محرک های بصری را ارائه دادند (majedi et al, 1390). با بررسی مطالعات گذشته بررسی سرزندگی در فضاهای شهری کرمانشاه به عنوان خلا مطالعاتی شناخته شد زیرا تاکنون پژوهشی در این زمینه در شهر ذکر شده انجام نگرفته است. از این روی در مطالعه پیش رو به بررسی سرزندگی در خیابان شهید بهشتی (بلوار طاقبستان) در کرمانشاه پرداخته خواهد شد.

۳- مبانی نظری

۳-۱- فضای شهری:

واژگان فارسی جایگزین های زیادی برای مفهوم سرزندگی استفاده می شود. کلماتی مانند: شادی، شادابی، نشاط، حس حیات و رضایت (Kooshali et al, 2015, 256). سرزندگی کلید واژه ای میان رشته ای است که می تواند تعاریف متفاوتی در زمینه های مختلف داشته باشد (mohamad khani, 1395, 8). به عنوان مثال این واژه در علوم اجتماعی تحت عنوانی مانند سرزندگی تحصیلی و ...، در برنامه ریزی شهری به سرزندگی در فضای شهری و در معماری سرزندگی در محیط مصنوع تعریف می شود. در مفاهیم روانشناسی به عنوان یکی از تجارب درونی سرشار از انرژی معرفی می گردد که با احساس شادمانی ارتباط نزدیک دارد (kaini, 1394, 12) و منابع شهرسازی و جغرافیا جهت تعریف لغوی سرزندگی از مفاهیمی چون *قابل تحمل بودن و نشاط* استفاده میشود، در بیانی دیگر، با توجه به قواعدی که هانری لنارد برای شهر سرزنده در کتاب سرزنده سازی شهرها، ارائه داده است، تعریف سرزندگی را با ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی توصیف میکند و تعریف آن همانند جان روس در کیفیت زندگی تجلی می یابد. (samadi toodar, 1394, 36).

۳-۱- سرزندگی در فضاهای شهری:

سرزندگی به معنای حضور مداوم و جسورانه افراد برای انجام فعالیتهای اختیاری است. در واقع، این ویژگی زمانی قابل دستیابی است که تعداد قابل توجهی از شهروندان از سنین و جنسیت های مختلف در زمان های مختلف در شهر فعال هستند (Salehi et al, 2011, 19). فضای پرنشاط شهری به معنای منطقه ای است که تعداد قابل توجهی از مردم در آن به صورت خودجوش به انجام فعالیت های اجتماعی می پردازند زندگی می کنند به عبارت دیگر، این بدان معنی است که فضا باید به گونه ای باشد که مردم بیایند و بمانند (khastoo et al, 1389, 66). سرگزی اول و همکاران در پژوهشی عوامل دستیابی به سرزندگی در

فضای شهری را موارد زیر عنوان کرده اند:

- قرار دادن کاربری های مختلف در فضاهای شهری با توجه به زمان به گونه ای که شبانه روز فعال باشند.

- کنترل و محدود کردن برنامه های غیر فعال و ایستا مانند برنامه های رسمی

- ارائه برنامه های خدماتی مانند پارکینگ، تلفن

های عمومی و قابلیت دسترسی به عموم حمل و نقل

- ارائه برنامه های مختلف با توجه به اوقات فراغت

گروه های مختلف سنی

- عناصر شهری شفاف و قابل نفوذ باشند به گونه ای

که فعالیت های مختلف درون هر فضا به ناظر حس تنوع و پویا بدهد.

- حفظ و تقویت جنبه های اقتصادی خیابان ها

- حفظ تنوع بر اساس طبقه بندی مشاغل و سنین مختلف

- امکان فعالیت فروشندگان در پیاده روها

(sargazi et al, 2015, 2).

۴- روش تحقیق

این پژوهش شامل بخش های مطالعه کتابخانه ای، مطالعه میدانی و تحلیل نرم افزاری می باشد. مطالعه اسنادی و کتابخانه ای اساس بیان، تحلیل، توصیف و تفسیر مطالب موجود در این پژوهش را تشکیل می دهد (groot & vank, 1389, 88). این پژوهش به پژوهشگر امکان آن را می دهد که با موضوع تعامل داشته باشد، برای گردآوری، تحلیل و تفسیر داده ها از روشهای انعطاف پذیری استفاده کرده و پدیدهای مورد مطالعه را از دیدگاهی جامع مورد ملاحظه قرار دهد (hariri, 1390, 5). در این بخش پس از مطالعه تحقیقات پیشین خلا مطالعاتی، روش تحقیق مناسب، روش انجام مطالعات میدانی و نرم افزار مناسب برای تحلیل داده ها انتخاب گردید. مطالعات میدانی به صورت تکمیل کردن پرسشنامه در بلوار طاقبستان کرمانشاه انجام گرفت. از آنجایی که تعداد کاربران

کلموگروف اسمیرنوف به بررسی نرمال و یا غیرنرمال بودن داده‌ها می‌پردازد. در آزمون کلموگروف اسمیرنوف، آزمون فرض به صورت زیر می‌باشد:

$$\begin{cases} H_0: \text{توزیع داده‌ها نرمال است} \\ H_1: \text{توزیع داده‌ها نرمال نیست} \end{cases}$$

جدول ۱. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

متغیر	سرزندگی در فضای شهری	ویژگی‌های فیزیکی مکان	رضایت از محیط
آماره کلموگروف اسمیرنوف	۰,۱۸۱	۰,۱۴۰	۰,۱۳۵
سطح معناداری	۰,۰۷۳	۰,۰۸۲	۰,۲۰۰

سطح معناداری آزمون کلموگروف اسمیرنوف نشان دهنده این است که متغیرهای مطالعه دارای توزیع نرمال هستند. زیرا سطح معناداری برای آن‌ها، بیشتر از ۰/۰۵ می‌باشد و این نشان می‌دهد که توزیع داده‌ها نرمال است. بنابراین از ضریب همبستگی پیرسون که مربوط به آزمون‌های پارامتریک می‌باشد در این تحلیل استفاده می‌شود.

۵- یافته‌های پژوهش

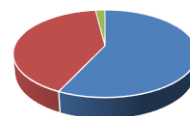
تحلیل در این پژوهش شامل دو بخش تحلیل توصیفی و تحلیل استنباطی می‌باشد. در بخش تحلیل توصیفی به توصیف ویژگی‌های جمعیت شناختی و در بخش استنباطی به بررسی روابط بین متغیرها به کمک آزمون‌های آماری مناسب پرداخته می‌شود. همانطور که در تصویر ۲ پیداست ۵۷٪ از پاسخ دهندگان زن، ۴۱٪ مرد و ۲٪ بی پاسخ بوده است.

استفاده کننده از این بلوار نامشخص می‌باشد از فرمول کوکران برای محاسبه حجم نمونه جامعه آماری نامحدود استفاده شد. در این رابطه با سطح اطمینان ۹۵ درصد تعداد افراد نمونه ۳۸۴ نفر محاسبه شد. در جهت تحقق این هدف و کاهش خطا ۴۰۰ پرسشنامه توسط عابرن تکمیل گردید. از این تعداد پرسشنامه ۳۸۱ عدد از آنها درست تکمیل شده و قابل استناد می‌باشند، تصویر ۱ تعدادی از پرسش شونده‌گان در حال تکمیل پرسشنامه را نشان می‌دهد.

تصویر ۱: تعدادی از افراد تکمیل کنندگان پرسش نامه

لازم به ذکر است پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش در بخش ضمایم ارائه شده است. سوالات پرسشنامه در ۴ بخش اراده شده است. در قسمت اول ویژگی‌های جمعیت شناختی شامل سن، جنسیت تحصیلات و میزان استفاده آنها از فضا مورد پرسش واقع شده است. در بخش دوم ویژگی‌های مکان و نظر کاربران در زمینه سرزندگی و حس تعلق، بخش سوم احساس و رضایت در فضای شهری و در بخش چهارم نظر کاربران در مورد عوامل کاهنده سرزندگی و پیشنهاد برای افزایش این فاکتور در فضا قرار داده شده است. در بخش تحلیل نرم افزاری نتایج پرسشنامه‌ها توسط نرم افزار SPSS تحلیل شده است. آزمون

بی پاسخ ■ زن ■ مرد ■ بی پاسخ

تصویر ۲: جنسیت پاسخ دهندگان

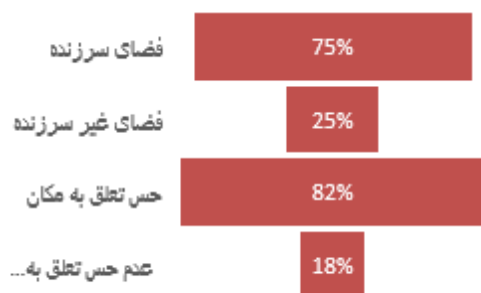
بررسی سن پاسخ دهندگان نشان داد که ۱۷,۶٪ آن ها کمتر از ۱۸ سال سن داشتند. ۴۳,۵٪ بین ۱۹ تا ۳۰ سال بودند. ۱۸,۳٪ بین ۳۱ تا ۴۵ سال بودند. ۵,۷٪ بین ۴۶ تا ۶۰ سال و ۱۴,۶٪ نیز بالاتر از ۶۱ سال سن داشتند. این نتایج در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. درصد فراوانی سن پاسخ دهندگان

سن	درصد فراوانی
کمتر از ۱۸ سال	۱۷,۶
بین ۱۹ تا ۳۰ سال	۴۳,۵
بین ۳۱ تا ۴۵ سال	۱۸,۳
بین ۴۶ تا ۶۰ سال	۵,۷
بالاتر از ۶۱ سال	۱۴,۶
مجموع	۱۰۰

بیشترین تعداد پاسخ دهندگان دارای مدرک تحصیلی دیپلم و پایین تر بودند (۵۱/۵٪)، ۱۱٪ از افراد مدرک کاردانی داشتند. ۲۰٪ مدرک کارشناسی و ۱۴٪ نیز مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر داشتند و در این بین ۳٪ از افراد پاسخگوی این سؤال نبودند. ۲۳٪ از پاسخ دهندگان هر روز، ۴۶٪ هرچند روز یکبار، و ۳۱٪ برای اولین بار از این بلوار گذر کرده اند. در تصویر ۳ نظر پاسخ دهندگان در باره سرزندگی و حس تعلق به فضا نشان داده شده است. ۷۵٪ فضا را سرزنده دانسته اند و ۸۲٪ حس تعلق به این مکان را داشته اند.

در جدول ۳ رابطه معنا داری میان سرزندگی در فضای شهری و متغیرهای پژوهش بیان شده است. بر طبق تحلیل ها سرزندگی با مدت استفاده فرد از فضا رابطه معنا دار و معکوس دارد. هرچه فرد دفعات کمتر از این خیابان استفاده کرده باشد حس سرزندگی بیشتری

تصویر ۳: نظر کاربران درباره سرزندگی و حس تعلق فضای بلوار طاقبستان

احساس می کند. به نظر می رسد دلیل این پدیده روزمرگی و عادی شدن فضا در تکرار استفاده باشد. همچنین بین فضای سبز و سرزندگی رابطه معنا دار و مثبت وجود دارد، هرچه میزان سبزیبگی بیشتر باشد از دید کاربران فاکتور سرزندگی در فضای شهری بیشتر است. از جمله موارد دیگری که رابطه معنا دار و مثبت با این فاکتور دارند وجود حوض های آب، احساس افراد در لحظه، میزان رضایت مندی افراد از محیط، مکانی که فرد در آن قرار دارد، تنوع کاربری و رنگ محیط، وجود مکان بازی کودکان می باشد. به طوری که افرادی که در محل بازی کودکان، کنار حوض های آب، در فضای سبز، در مجاورت کاربری تجاری و مغازه ها و فضاهایی با رنگ روشن پرسش نامه تکمیل کرده اند، احساسی شادتر و رضایت مندی بیشتر داشته و ۹۲٪ از آنان عقیده داشته اند محیط سرزنده است. همچنین بین احساس تعلق به فضا و سرزندگی رابطه معنا دار و

مورد تأیید است)

در پاسخ به سوال عوامل کاهنده سرزندگی در بلوار طاقبستان ۴۸٪ وجود باند سواره اتومبیل در دو طرف بلوار، ۱۶٪ وجود زباله، ۵٪ در محیط کفپوش نامناسب پیاده رو ها، ۱۱٪ نمای نامناسب ساختمان های مجاور، ۱۵٪ وجود صداهای مزاحم در محیط و ۵٪ وجود کاربری های نامناسب در اطراف بلوار را انتخاب کرده اند. وجود مراکز خرید و پاساژها در مجاورت بلوار ۵٪، ۳۵٪ استفاده از درختان، ۲۰٪ استفاده از گل های با رنگ های متنوع، ۸٪ استفاده از حوضچه های آب، ۱۲٪ طراحی مکان هایی برای گرد هم آمدن و تعامل افراد با یکدیگر، ۸٪ استفاده از وسایل بازی کودکان، ۲٪ امکانات ورزشی برای کودکان، نوجوانان و بزرگ سالان، ۶٪ استفاده از نقاشی های دیواری و نماهای متنوع در جداره های خیابان، ۴٪ استفاده از نور پردازی متنوع استفاده از رنگ های شاد در محیط درصدهایی از نگاه عابران است که می تواند سرزندگی در فضای بلوار را افزایش دهد.

با توجه به این که ضریبی که سطح معنی داری آن ها بزرگتر از ۰/۰۵ به دست آمده، در مدل راه داده نمی شوند، لذا مدل رگرسیونی سرزندگی به صورت زیر قابل نمایش است:

$y = ۰/۱۵۱ + ۸/۵۶۱ \text{ احساس فرد } ۰/۱۲۳ - \text{ سرزندگی محیطی } ۰/۱۵۱$
اولین تست در فریدمن بررسی می کند که آیا موارد تأثیرگذاری یکسانی دارند و یا تأثیرگذاری آن ها متفاوت است (جدول ۴).

جدول ۴. بررسی وجود تفاوت معنی دار بین عوامل

کای اسکور	۳۶۸۴/۳۹۴
درجه آزادی	۱۵
سطح معنی داری	۰/۰۰۰

در مرحله آخر تمامی موارد بر اساس تأثیرگذاری به کمک آزمون فریدمن رتبه بندی می شوند (جدول ۵).

مستقیم برقرار است، افرادی که حس تعلق بیشتری به این بلوار داشته اند آن را سرزنده دانسته اند. اما بین وجود محورهای ترافیک اتومبیل در دو طرف بلوار احساس سرزندگی رابطه معنا دار و معکوس وجود دارد. افرادی که در مجاورت محورهای سواره بوده اند فقط ۱۷٪ اعلام کرده اند که احساس رضایت از محیط دارند و ۲۲٪ از آنها محیط را سرزنده دانسته اند. از این تحلیل ها در می یابیم افراد در محیط های بازی، مکان های سرسبز و در کنار مغازه ها و حوض های آب احساس سرزندگی بیشتری می کنند و هرچه محیط به سمت اتومبیل گرایی و سواره مداری پیش می رود احساس سرزندگی کاهش می یابد.

جدول ۳. سطح معنا داری متغیرها و سرزندگی فضای شهری

متغیر	ضریب هم بستگی	سطح معنا داری با سرزندگی در فضای شهری
دفعات استفاده از فضا	۰/۳۴۳**	۰/۰۰۴
سبزینگی	۰/۱۵۸**	۰/۰۰۳
حوض های آب	۰/۱۳۸**	۰/۰۰۲
احساس افراد در لحظه	۰/۲۵۸**	۰/۰۰۲
میزان رضایت مندی افراد از محیط	۰/۶۶۷**	۰/۰۰۰
مکانی که فرد در آن قرار دارد	۰/۴۵۱**	۰/۰۰۱
تنوع کاربری	۰/۲۲۹**	۰/۰۰۰
رنگ محیط	۰/۱۸۴**	۰/۰۰۲
وجود مکان بازی کودکان	۰/۳۵۸**	۰/۰۰۴
وجود محور سواره	۰/۲۵۱**	۰/۰۰۰
حس تعلق	۰/۱۲۷**	۰/۰۰۳

(**): به این معنی است که رابطه بین دو متغیر در سطح ۹۹٪

مانند حوض ، فضاهای ارتباط جمعی ، مکان بازی برای کودکان ، استفاده از رنگ های شاد در محیط، استفاده از نورپردازی و عدم وجود صداهای ناهنجار مهم ترین اولیت ها هستند.

طریق تکمیل ۴۰۰ پرسشنامه سرزندگی در این فضا را مورد بررسی قرار داده است ۷۵٪ افراد این بلوار را فضایی سرزنده می دانند . مهم ترین عوامل موثر بر سرزندگی در فضای شهری در این پژوهش و از دید کاربران شهری سبزیگی در محیط و وجود درختان و گیاهان ، تنوع کاربری ، عدم وجود محورهای سواره و اتومبیل گرایی، رضایت فرد از محیط ، میزان استفاده افراد از خیابان مذبور ، وجود سطوح آبی مانند حوض ، فضاهای ارتباط جمعی ، مکان بازی برای کودکان ، استفاده از رنگ های شاد در محیط، استفاده از نورپردازی و عدم وجود صداهای ناهنجار می باشند . بر طبق یافته ها پیشنهاد می شود برای افزایش سرزندگی و حضور مردم در فضای این خیابان از عناصر شهری متنوع ، انعطاف پذیر و قابل تغییر استفاده شود تا اثر روز مرگی را کاسته و نشاط را به فضا القا کند. از دیگر راهکارها کاهش نقش اتومبیل و افزودن محورهای پیاده و دوچرخه سواری در راستای بلوار است . همچنین وجود کاربری ههای متنوع مانند مراکز خرید ، خرده فروشی ها و مراکز تفریحی در حاض می تواند بلوار را سرزنده تر کند . استفاده از فضای ارتباط جمعی که هم محل بازی کودکان باشد و هم بزرگسالان در ان به تعاملات اجتماعی بپردازند نیز ازجمله راه حل های پیشنهادی برای افزایش نشاط در این فضای شهری می- باشد.

نتایج جدول فریدمن نشان داد در رابطه با سرزندگی در فضای شهری اولویت اول سبزیگی در محیط و وجود درختان و گیاهان سپس به ترتیب تنوع کاربری ،وجود محورهای سواره و اتومبیل گرایی، رضایت فرد از محیط ، میزان استفاده افراد از خیابان مذبور وجود سطوح آبی جدول ۵. جدول آزمون فریدمن

اولویت بندی	میانگین رتبه	متغیر
۱	-۰/۳۴۳**	سبزیگی در محیط و وجود درختان و گیاهان
۲	-۰/۱۵۸**	تنوع کاربری
۳	-۰/۱۳۸**	وجود محورهای سواره و اتومبیل گرایی
۴	-۰/۲۵۸**	رضایت فرد از محیط
۵	-۰/۶۶۷**	میزان استفاده افراد از خیابان مذبور
۶	-۰/۴۵۱**	سطوح آبی مانند حوض
۷	-۰/۲۲۹**	وجود ، فضاهای ارتباط جمعی
۸	-۰/۱۸۴**	مکان بازی برای کودکان
۹	-۰/۳۵۸**	استفاده از رنگ های شاد در محیط
۱۰	-۰/۲۵۱**	استفاده از نورپردازی
۱۱	-۰/۱۲۷**	عدم وجود صداهای ناهنجار

۶. نتیجه گیری و پیشنهادات

سرزندگی در فضای شهری به معنای میل و علاقه خودجوش فرد برای حضور در فضا می باشد . در واقع فضایی که کاربران با اختیار خود در آن حضور یابند و این حضور تداوم یابد را فضای سرزنده می نامند . برطبق نتایج این پژوهش که در بلوار طاقبستان کرمانشاه از

7- References

Persian References:

- GOLKAR, K. (2007). THE LIVABILITY CONCEPT IN URBAN PLANNING. SOFFEH, Volume 16, Number 44, Page(s)66-75.(in Persian)
- Nasri, Seyed Reza. Hasankhani, Mahnoosh. (2017), *Urbanism and liveliness: a research in regard to factors of liveliness in urban spaces*, Gohareh Danesh Publication, Tehran. (in Persian)
- Jacobs, Jane. (2007), *The death and life of great American cities*, Translated by: Parsi, HamidReza. Aflatouni, Arezoo. Tehran University Publication. (in Persian)
- Lynch, Kevin. (2002), *A theory of good city form*, Translated by: Bahreini.Seyed Hossein, Tehran University Publication. (in Persian)
- Parvaneh, Afsaneh. (2016), *Assessing the quality of urban life and presenting improvement strategies in Sari; Case study: areas three and four of second region*, M.A Thesis, University of Mazandaran, Iran. (in Persian)
- Hesampour, Fatemeh. (2016), *The Mediating Role of Happiness in the Relation between Hope and Academic Self-Efficacy with Academic Buoyancy among Students*. Rooyesh, M.A Thesis, University of Kashan, Iran. (in Persian)
- Khoshab, Somayeh.(2016), *The effectiveness of teaching self-regulated learning strategies on academic vitality and academic achievement*, M.A Thesis, Faculty of Literature and Humanities, Bahonar University of Kerman, Iran. (in Persian)
- Rizvandi, Bijan.(2016), *The effect of morning exercise on happiness, academic vitality and academic achievement of sixth grade elementary school students in Kermanshah*, M.A Thesis, Lorestan University, Iran. (in Persian)
- Sadat Rezaei, Tahereh. (2014). *The effectiveness of vitality education on changing the behavior of mothers of intertwined families, with a structural approach of Minochin*, M.A Thesis, Al-Zahra University, Iran. (in Persian)
- Samei, Zahra. (2013), *The relationship between organizational climate and happiness and vitality among faculty members of Urmia University (academic year 2012-2013)*, M.A Thesis, Urmia University, Iran. (in Persian)
- Samadi Todar, Foad. (2015), *Explaining the role of physical quality in the economic vitality of rural settlements with emphasis on entrepreneurship, case study: Khavomirabad rural district, Marivan city*, M.A thesis, Zanjan University, Iran. (in Persian)
- Kaini, Layal. (2015), *Designing a Commercial Cultural Center with a Vitality Approach in Public Space*, M.A. Thesis, Tabriz University of Islamic Arts, Iran. (in Persian)
- Mohammad Khani, Fatemeh. (2016), *Recognition of natural components affecting the promotion of vitality in residential complexes; Case Study: Residential Complex in Tehran*, M.A. Thesis, Faculty of Art and Architecture, Mazandaran University, Iran. (in Persian)
- Mohammadi, Maryam. (2015), *Measuring vitality in urban spaces (Case study: the boundary between Tajrish Square and Ghods Square)*, Research project of Tehran Studies and Planning Center. (in Persian)
- Nowruzian Maleki, Saeed. (2013), *Design Criteria for Improving the Vitality of Residential Areas (Vibrant and Living Neighborhood Unit)*, PhD Thesis, University of Science and Technology, Tehran. (in Persian)
- Pakzad, Jahanshah. (2008), *Articles on Urban Design*, Volume 1, Shahidi Publications. (in Persian)
- Pakzad, Jahanshah. (2008), *Articles on Urban Design*, Volume 2, Shahidi Publications. (in Persian)
- HABIBI, M.(2002), *URBAN SPACE: A THEORETICAL APPROACH*. SOFFEH, Volume 11, Number 33, Page(s) 5-13. (in Persian)
- Mozini, Manouchehr. (2002), *Articles on the city and urban planning*, University of Tehran Publication. (in Persian)
- lang, Jon T.(2004), *Creating architectural theory: the role of the behavioral sciences in environmental design*, Translated by: Einyfar. Alireza, University of Tehran Publication. (in Persian)

- Linda, Grout, Wank, David. (2010), *Research Method in Architecture*, Translated by: Einyfar. Alireza, University of Tehran Publication. (in Persian)
- Hariri, Najla. (2011), Principles and Method of Qualitative Research, Islamic Azad University Publications. (in Persian)
- Pourheidar Shirazi, Farzaneh. (2011), *Promoting vitality and sense of place in urban spaces*, Second annual conference on architectural, urban planning and management research. (in Persian)
- Khastou, Maryam. Saeidi Rezvani, Saeed. (2012), *'The Effective Factors on Urban Spaces Vitality (Creating a Lively Urban Space with Emphasizing the Concept "Pedestrian Mall")'*, Hoviatshahr, Volume 4, Number 6, Page(s) 63-74. (in Persian)
- MANSOORI, ELHAM. MAJEDI, HAMID. HAJI AHMADI, AZIN.(2011), *REDEFINITION OF URBAN SPACE, CASE STUDY: BETWEEN VALI ASR SQUARE AND CHAR RAH VALI ASR. URBAN MANAGEMENT*, Volume 9 , Number 27 , Page(s) 263- 283.(in Persian)
- Khoshnama, S., Khaksar, N. (2017). Revising the Principles of Designing Based on Promoting Social Interactions (Case Study: Designing a Religious-Complex). The Journal of Arts Studies IJAPAS. Vol: 2. No: 3, pp: 21–30. (in Persian)
- Jamei, Elmira. Rajagopalan, Priyadarsini. Seyedmahmoudian, Mohammadmehdi. Jamei, Yashar. (2016), *Review on the impact of urban geometry and pedestrian level greening on outdoor thermal comfort* , Renewable and Sustainable Energy Reviews. (in Persian)

Latin References

- Abdelbaset, M. (2015). Livability of high-rise districts, Case Study of West Bay in Doha. Thesis for Department of Architecture and Urban Planning- AUP (degree of Master of Science in Urban Planning and Design). QATAR UNIVERSITY
- Brook Lyndhurst (2004), Liveability & Sustainable Development: Bad Habits and Hard Choices, Office of the Deputy Prime Minister (ODPM), London, UK, pp:1-35
- Giap, kh., Thye, w., AW, G. (2014). A new approach to measuring the liveability of cities: the Global Liveable Cities Index. . The journal of World Review of Science, Technology and Sust. Development, Vol:11, No. 2. PP: 176-196
- Siavash jalalaldin & derya oktay , urban public space and vitality: a socio spatial analysis in street of Cypriot town , sience direct ,2012

ضمایم

تاریخ: ساعت: مکان: کد پرسشنامه:	این پرسشنامه مربوط به طرح پژوهشی بررسی عوامل موثر بر ایجاد سرزندگی در فضاهای شهری (نمونه موردی: بلوار طاقبستان کرمانشاه) می باشد.
۱- جنسیت شما چیست؟ ☐ زن ☐ مرد ۲- سن شما چقدر است؟ ☐ کمتر از ۱۸ ☐ ۱۹ تا ۳۰ ☐ ۳۱ تا ۴۵ ☐ ۴۶ تا ۶۰ ☐ ۶۱ و بالاتر ۳- میزان تحصیلات شما چقدر است؟ ☐ دیپلم و کمتر از آن ☐ کاردانی ☐ کارشناسی ☐ کارشناسی ارشد و بالاتر ۴- وضعیت شما در استفاده از این خیابان چگونه است؟ هر روز ☐ هرچند وقت یکبار ☐ اولین بار ☐	
۱- مکان شما در حال حاضر چگونه است؟ ☐ در جوار ساختمان های شهری ☐ در جوار فضای بازی ☐ در جوار طبیعت (باغ و پارک) ☐ در جوار حوضچه های آب واقع در بلوار ۲- آیا بلوار طاقبستان را یک مکان سرزنده می دانید؟ ☐ بله ☐ خیر ۳- آیا در بلوار طاقبستان حس تعلق به مکان در شما وجود دارد؟ ☐ بله ☐ خیر ۴- آیا در مکانی که شما حضور دارید جنب و جوش و نشاط در افراد مشاهده می شود؟ ☐ بله ☐ خیر	
در حال حاضر رضایتمندی شما از مکانی که حضور دارید چگونه است؟ ☐ خیلی راضی ☐ راضی ☐ نسبتاً راضی ☐ خنثی (نه راضی نه ناراضی) ☐ نسبتاً ناراضی ☐ ناراضی ☐ خیلی ناراضی	در حال حاضر حس شما چگونه است؟ ☐ خیلی ناراحت ☐ ناراحت ☐ نسبتاً ناراحت ☐ خنثی (نه شاد و نه ناراحت) ☐ نسبتاً شاد ☐ شاد ☐ خیلی شاد

مکانی که در آن قرار دارید چه میزان بر وضعیت جسمی و روحی شما تاثیر دارد؟

هیچ تاثیری ندارد ☐ خیلی خفیف ☐ خفیف ☐ متوسط ☐ شدید ☐ خیلی شدید ☐

۱- به نظر شما عامل کاهش سرزندگی در بلوار طاقبستان کرمانشاه چه می باشد؟

وجود باند سواره اتومبیل در دو طرف بلوار ☐

وجود زباله در محیط ☐

کفیوش نامناسب پیاده رو ها ☐

نمای نامناسب ساختمان های مجاور ☐

وجود صداهای مزاحم در محیط ☐

وجود کاربری هی نامناسب در اطرف بلوار ☐

سایر موارد لطفا نظر خود را ذکر فرمایید ☐

۲- برای افزایش سرزندگی در این مکان چه راه حلی را انتخاب می کنید؟

وجود مراکز خرید و پاساژها در مجاورت بلوار ☐

استفاده از درختان ☐

استفاده از گل های با رنگ های متنوع ☐

استفاده از حوضچه های آب ☐

طراحی مکان هایی برای گرد هم آمدن و تعامل افراد با یکدیگر ☐

استفاده از وسایل بازی کودکان ☐

امکانات ورزشی برای کودکان ، نوجوانان و بزرگ سالان ☐

استفاده از نقاشی های دیواری و نماهای متنوع در جداره های خیابان ☐

استفاده از نور پردازی متنوع ☐

استفاده از رنگ های شاد در محیط ☐

سایر موارد ☐ لطفا پیشنهاد خود را ذکر فرمایید

از همکاری شما در پاسخ گویی به سوالات کمال تشکر را داریم.

نحوه ارجاع به این مقاله:

عامری سیاهویی، حمیدرضا. مرادی، صدیقه (۱۴۰۰). بررسی عوامل موثر بر ایجاد سرزندگی در فضاهای شهری (نمونه موردی: بلوار طاقبستان کرمانشاه)، شهرسازی ایران، ۴ (۷)، ۲۳۸-۱۵۰.

COPYRIGHTS

Copyright for this article is retained by the author(s), with publication rights granted to the Iranian Urbanism Journal. This is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

URL: <https://www.shahrsaziiran.com/1400-4-7-article5/>

DOR: <https://dorl.net/dor/20.1001.1.27170918.1400.4.7.5.4>